

Kommuneplanens samfunnsdel for Bergen 2024-2027

Folkevalgtopplæring 09.09.24

Agenda

- Om samfunnsdelen som politisk styringsdokument
- Status på arbeidet og framdriftsplan for vidare planprosess
- Politisk involvering og ekstern medvirkning
- Evaluering av gjeldande samfunnsdel: «Bergen 2030»
- Gruppearbeid

Om kommuneplanens samfunnsdel

- Plan- og bygningsloven pålegg alle kommunar å ha ein kommuneplan som består av samfunnsdel, arealdel og handlingsdel.
- I nyare tid: økt oppmerksomhet rundt samfunnsdelen som lokalpolitisk styringsverktøy
  - Ny kommunelov skjerpa kravene til samheng mellom samfunnsdelen og handlings- og økonomiplanen (HØP)
- FoU-prosjekt med fokus på samfunnsdelen som styringsverktøy
  - KS-FoU: [Kommuneplanens samfunnsdel som lokalpolitisk verktøy](#)
  - Kommunal- og distriktsdepartementet: [Kommuners erfaring med bruk av samfunnsdelen i kommuneplanen](#)
  - KS Program for storbyrettet forskning: [Samskaping politikk og administrasjon i strategiske planprosesser](#)
  - Distriktssenteret: [Samfunnsplanlegging i distriktskommuner](#)
- Bergen: første samfunnsdel vart vedtatt i 1996, revidert i 2015

Rammer / politiske føringer

- Både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel skal rullerast
- Rask prosess
- Politikken skal være tydelig
- Mindre omfangsrikt plandokument
- Færre mål og satsingsområder, med bedre kobling til hovedmål i HØP
- Planstrategien belyser fem særlige utfordringer for Bergen, og ny samfunnsdel skal møte disse

Samfunnsdelen som styringsverktøy

Samfunnsdel er kommunane sitt overordna styringsdokument

- Kommunens plan for korleis Bergen skal utvikle seg framover
- Koble politikk med overordna mål og strategiar for ønska samfunnsutvikling
- Verktøy for strategisk samfunnsutvikling

Samfunnsdelen kan styrke kommunens samfunnsutviklarrolle

- Krever tidlig politisk involvering og diskusjoner om innholdet
- Krever at planen er tydelig og spisset - den må gi retning for oppfølging

Innholdet i samfunnsdelen – må gi retning for oppfølging

Lange linjer for kommunens utvikling

- Overordna mål for samfunns- og organisasjonsutviklingen
- Retningsgivande, framtidsretta, tverrsektorielle
- Treng kontinuitet ut over éin valgperiode

Tydelige satsingsområder for valgperioden

- Kva bystyret meiner skal ha særlig prioritet i denne valgperioden
- Må følge opp målsetningane og gi tydelig retning for innsatsen

Oppfølging av samfunnsdelen

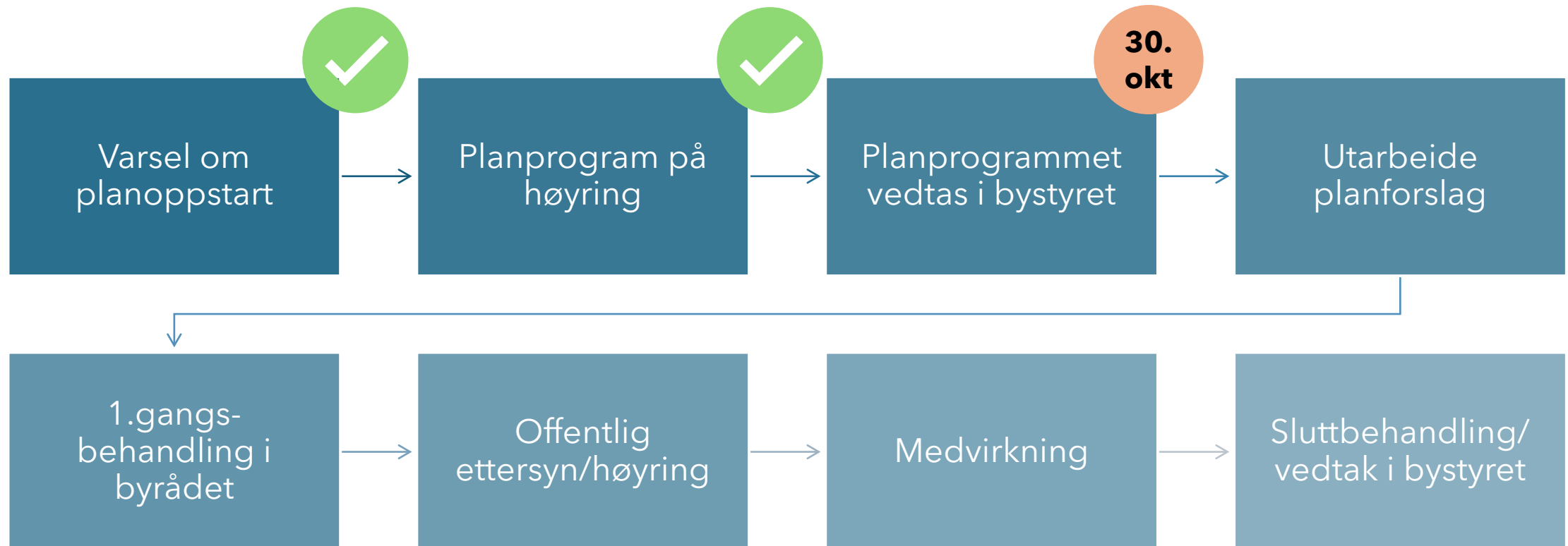
- Samfunnsdelen skal følgast opp i heile organisasjonen
- Den skal vere grunnlaget for korleis Bergen kommune skal:
  - prioritere ressursar i handlings- og økonomiplanen (HØP)
  - arbeide for å løyse sammensatte utfordringar på tvers av sektorar
  - utvikle tjenestene
  - legge til rette for ønska samfunnsutvikling
- Den skal også gi føringer for kommunens arealpolitikk, gjennom oppfølging i kommuneplanens arealdel

Planprosess og framdriftsplan

Planprosessen

Framdriftsplan for kommuneplanens samfunnsdel

	2023	2024				2025	
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2
Fase 1 Oppstart og planprogram		 Kunnskapsgrunnlag med utfordringsbilde					
Fase 2 Utarbeide planforslag					Felles planstrategi 2024-2027 og planprogram for samfunnsdelen		
Fase 3 Medvirkning og politisk sluttbehandling					Politisk-administrativ planprosess		Høring, offentlig ettersyn, medvirkning og sluttbehandling i bystvret

Felles planstrategi 2024-2027 og planprogram for ny samfunnsdel

- Bystyrebehandling 30. oktober
- Innhold:
  - Formål med planarbeidet
  - Planprosess med framdriftsplan og deltakarar
  - Innbyggermedvirkning og medvirkningsrådene
  - Frå utfordringer til samfunns mål: ny samfunnsdel vil bygge på dei fem utfordringsbildene som byrådet særlig vektlegg i planstrategien
  - Er tydelig på at alle arealdiskusjonar vil bli tatt i arealdelen

Høyringsinnspel til planprogrammet

Utdrag:

- Mange peiker på samarbeid som viktig forutsetning for å løyse samfunnsutfordringane
- Innspel til tema som bør inngå i ny samfunnsdel:
  - Næringspolitikk
  - Sirkulær økonomi
  - Kunst og kulturfeltet
  - Frivillighet og sivilsamfunn
- Mange sektorinteresser (mineralressurser, massehåndtering, jernbane, vannkvalitet, avfallshåndtering)
- Svært mange arealrelaterte innspel

28 innspel

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Bane Nor
- Kystverket
- BIR AS
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Stiftelsen Bergen Dansesenter
- Mattilsynet
- Fana golfklubb
- Stiftelsen Fargespill
- Treindustrien
- Åsane Kulturråd
- Idrettsrådet i Bergen
- Storanaset Eiendom AS
- Miliarium Holding AS
- Vestnorsk filmsenter
- Harris Advokatfirma
- Entreprenørforeningen Bygg og anlegg, Vestenfjelske avdeling
- Nåbo AS
- Bergen Næringsråd
- Eldrerådet
- Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse
- Ungdomsrådet
- Statens vegvesen
- Statsforvalteren i Vestland
- Vestland fylkeskommune
- 3 privatpersonar

Fase 2: Utarbeide planforslag

- Legg opp til ein samskapande planprosess mellom byråd og administrasjon, der byrådet tidlig får legge politiske føringar for samfunnsmål og satsingsområder
- Alle byrådsavdelingar er involvert i planarbeidet, for å sikre heilheten
- Ønsker også å involvere bystyresida i arbeidet
  - Dagens innlegg og gruppediskusjonar/workshop er eit ledd i denne påkoblingen
    - Informere om status i planarbeidet
    - Tverrpolitiske diskusjonar om kva som skal til for at samfunnsdelen skal fungere som eit politisk styringsverktøy
    - Tverrpolitiske diskusjonar om korleis kommunen og kommunesamfunnet skal jobbe saman for å utvikle Bergen

Medvirkning

Planprogram: (juni- august)

- Presentasjon og dialog med alle medvirkningsrådene
- 2 månadar med høyring og offentlig ettersyn

Utkast til ny samfunnsdel: (februar - mars)

- Minst 6 veker med høyring og offentlig ettersyn
- Medvirkningsrådene
- Medvirkningsaktivitetar, eksempelvis:
  - folkemøter i bydelane, frokostmøter, møter med regionale aktørar, eget opplegg for barn og unge etc.

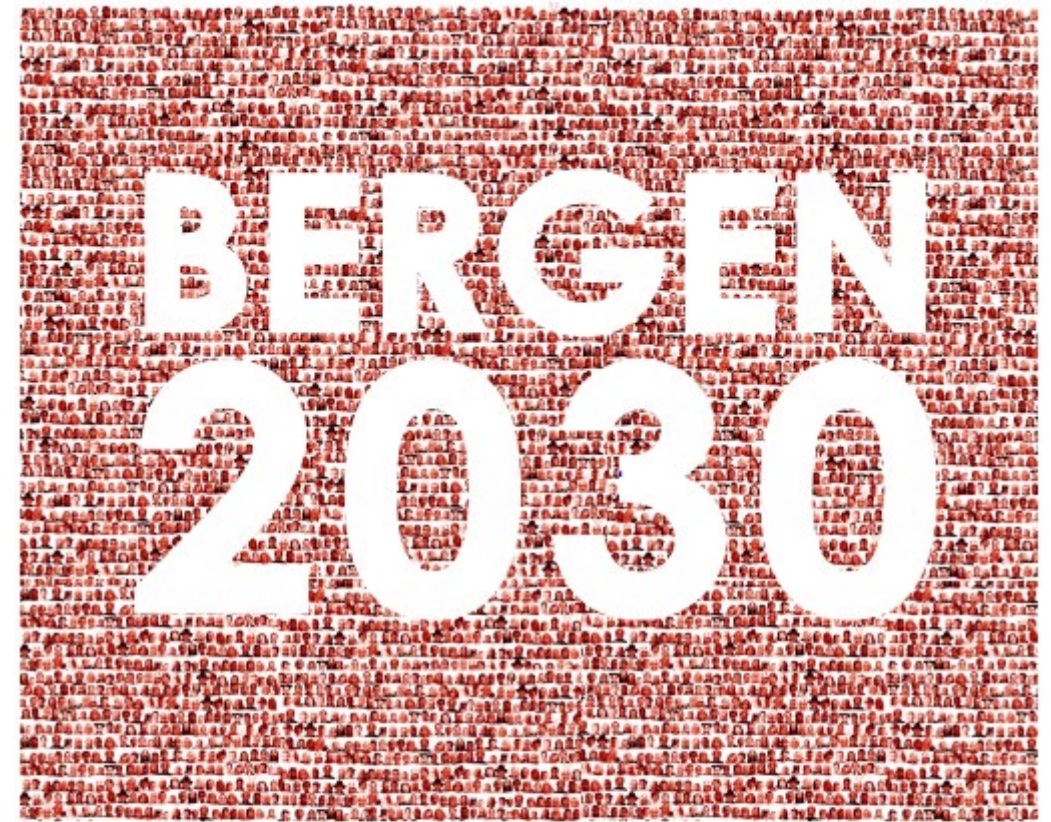

Evaluering av gjeldande samfunnsdel

Evaluerings- spørsmål

- Spørsmål til diskusjon i ledergruppene i alle byrådsavdelingar
1. Har samfunnsdelen fungert som styringsverktøy?
    - Kvifor/kvifor ikkje?
    - Kva er bra med planen og kva er forbedringspotensialet?
  2. Innspel til ny samfunnsdel:
    - Innspel til **planprosessen**
    - Innspel til **innhold i planen**

KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

JUNI 2015

BERGEN
KOMMUNE

BERGEN KOMMUNE

Evaluering av Bergen2030

- Visjon:
Bergen skal være en aktiv og attraktiv by
- 5 hovedmål «aktiv by»
- 28 satsingsområder for å nå målene

Grønn

1. Bergen skal ha en bærekraftig vekst som ivaretar klima og miljøhensyn.
2. Bergen skal satse på moderne miljøvennlig arkitektur og fornybar energi.
3. Bergen skal satse på smart, grønn mobilitet som utnytter kapasiteten i transportsystemet bedre.
4. Bergen kommune skal legge til rette for smart ressursbruk ved sambruk og delekultur.
5. Bergen skal legge til rette for, og medvirke til, det grønne skiftet innen forskning og næringsliv.

Gåbyen

1. Bergen skal ha et effektivt og attraktivt gangnett.
2. I Bergen skal alle nye bygninger utformes slik at fotgjengere har hovedprioritet ved tilkomst.
3. Bergen skal prioritere utbygging og tjenestetilbud som gjør det lettere for folk å gå i hverdagen.
4. Bergen skal etablere gode sykkelanlegg.
5. Bergen skal styrke den blågrønne strukturen som del av rekreasjonstilbudet.
6. Bergen skal legge til rette for organisert og uorganisert fysisk aktivitet i alle nærområder.

Fremtidsrettet

1. Bergen kommune skal sørge for byfortetting.
2. Bergen skal ha en bærekraftig vekst som ivaretar klima- og miljøhensyn.
3. Bergen kommune skal være en aktiv utbygger av offentlig infrastruktur.
4. Bergen skal ha fremtidsrettede løsninger i kommunal tjenesteyting.
5. Bergen skal være nyskapende.
6. Bergen skal satse på kunnskap og kompetanse.

Engasjert

1. Bergen skal bruke åpne offentlige prosesser som inspirerer til deltaking og debatt.
2. Bergen skal informere og kommunisere for å skape engasjement.
3. Bergen skal ha målrettet innsats i strøk med levekårsutfordringer.
4. Bergen skal legge til rette for sosiale møteplasser.
5. Bergen skal invitere til samhandling og deltakelse.

Drivkraft i regionen

1. Bergen skal være Vestlandets hovedstad.
2. Bergen skal være en drivkraft i det regionale samarbeidet og i utviklingen av regionen og landsdelen.
3. Bergen skal tilby kunnskap, kunst og kultur for hele regionen.
4. Bergen skal være en attraktiv region å leve og bo i, og å flytte til.
5. Bergen skal være en aktiv tilrettelegger for nytt og eksisterende næringsliv.
6. Bergen skal ha en infrastruktur som legger til rette for en bærekraftig transport.

Evaluering av Bergen2030

- 4 hovedmål «attraktiv by»
- 22 satsingsområder for å nå målene

Kompakt

1. Bergen skal videreutvikle en kompakt bystruktur med et nettverk av senterområder.
2. Bergen sentrum skal styrkes som knutepunkt for regionen og som boområde.
3. Senterområdene skal utvikles som gåbyer med høy tetthet og kvalitet.
4. Bergen kommune skal samordne offentlige funksjoner i tilknytning til senterområdene.
5. Transportsystemene og arealdisponeringen skal utvikles med tanke på nullvekst i personbiltrafikken.
6. Bergen skal ivareta byfjell og strandsone.

Mangfoldig

1. Bergen skal være preget av åpenhet og inkludering og tilby gode levekår for alle.
2. Bergen skal ha et bredt sammensatt næringsliv og tilby et mangfold av arbeidsplasser.
3. Bergen skal tilby gode boliger i varierte bomiljø.
4. Bergen skal ha et rikt kulturliv med gode tilbud til alle deler av befolkningen.
5. Bergen skal tilby et mangfold av fritids- og friluftaktiviteter.
6. Bergen skal være en interkulturell by som bruker mangfoldet positivt.

Trygg

1. Alle skal ha tilgang til trygge oppvekstmiljø og kunne ferdes trygt.
2. Mulighetene for et godt liv skal være uavhengig av sosiale lag, alder, bosted og kulturell bakgrunn.
3. Bergenserne skal tilbys gode tjenester i alle livets faser.
4. Alle innbyggere skal sikres luft og vann av god kvalitet og tilgang til stille soner.
5. Bergen skal ha god beredskap mot uønskede hendelser.

Særpreget

1. Bergen skal ta vare på og videreutvikle byens historiske særpreg.
2. Bergen skal ta vare på og styrke byen i naturen og naturen i byen.
3. Bergen skal styrke bydelene som særegne steder og fullverdige samfunn.
4. Bergen skal styrke byens posisjon som formidler av kunnskap, kunst og kultur.
5. Bergen skal være nokke for seg sjøl.

Kva er bra med gjeldande samfunnsdel:

- **Løysingsorientert tilnærming:**

I staden for å vere problemfokusert, legg planen vekt på korleis Bergen ønsker å utvikle seg.

- **Retning:**

Planen gir ein overordnet retning for by- og samfunnsutviklingen og hjelper med å prioritere innsatsområder.

- **Forankring og bruk:**

Samfunnsdelen vart brukt aktivt dei første årene etter vedtak. Den skapte mykje engasjement og stolthet.

Eit mindretall bruker samfunnsdelen systematisk i dag. Men – den blir brukt i plan- og kommunikasjonsarbeid.

- **Tverrpolitisk forankring:**

Den har vore lite kontroversiell på tvers av partigrensene.

Forbedringspotensiale:

- **Tydighet og omfang:**

For mange mål og satsingsområder, noe som kan gjøre det vanskelig å prioritere. Planen er for omfattende, teksttung og gjentakende. Den må bli mer tilgjengelig i stilen.

- **Samspill mellom samfunnsdelen og handlings- og økonomiplanen:**

Det har vært utfordrende å få til god sammenheng mellom samfunnsdelen og HØP. En tydelig kobling er viktig for å sikre den politiske og administrative forankringen, og holde samfunnsdelen relevant og synlig.

- **Tjenesteområder:**

Stort fokus på byutvikling og kulturområdet. Flere tjenesteområder finner ikke sin kobling.

- **Hyppigere rullering:**

Å oppdatere planen jevnlig vil gjøre den mer aktuell og relevant. Dette tar hensyn til endringer i utfordringsbildet og politiske skifter, og vil styrke planen som styringsverktøy.

Innspill til ny samfunnsdel:

- **Visjonær og engasjerende:** Ny samfunnsdel bør være visjonær og ha en positiv vinkling på retningen byen skal utvikle seg i. Den må ikke være problemorientert, men løsningsorientert: Hvordan vi ønsker Bergen skal se ut! Den må være noe å strekke seg etter.
- **Brukervennlig og operasjonaliserbar:** Samtidig må den være mulig å konvertere til praktisk handling, og omsette til konkrete tiltak. Vi må få på plass mål/satsingsområder som alle byrådsavdelingene kan operasjonalisere ned til egne mål/tiltak.
- **Prioriteringer:** Samfunnsdelen må ha tydelige mål og satsingsområder. Dette gir retning og fokus for virksomheten, og gir hjelp til å prioritere riktig mot våre felles mål.
- **Kobling mellom samfunnsdelen og HØP:** For at HØP skal være en reell handlingsdel til samfunnsdelen, må det være tydeligere koblinger mellom samfunnsdelen og økonomiske prioriteringer i HØP.

Gruppediskusjon

Spørsmål 1

- Hva mener dere er viktig for å gjøre samfunnsdelen til et godt styringsverktøy i Bergen?

Hva er viktig / hva må til? Evt. begrunn hvorfor:

En presset velferdsstat

- Eldrebølge / demografiendringer
- Mangel på arbeidskraft
- Økt rettighetsfesting
- Oppgaveglidning
- Økte forventninger

Et økende utenforskap

- Mange unge står utenfor arbeid, studier og opplæring
- Økt uførhet hos yngre
- Manglende integrering
- Radikalisering
- Urovekkende økning i psykisk uhelse
- Ensomhet
- Skolefracfall
- Økende ungdomskriminalitet
- Levekårsutsatte områder

En stagnerende by

- Lav veksttakt
- Utflytting til omegnskommuner
- Manglende attraktivitet for studenter etter studietid
- Manglende næringsareal
- Manglende boligbygging
- Liten prioritet av innfartsårer som bringer regionen sammen

Trussel for samfunnssikkerheten og økt klima- og naturrisiko

- Endret sikkerhetssituasjon i verden
- Økt antall cyberangrep
- Endret trusselbilde for ansatte og politikere
- Mer ekstremvær
- Skred
- Flom og overvann
- Nedbygging av grønne områder
- Levende hav

Fem utfordringsbilder

Glemte bydeler

- Sosial infrastruktur
- Oppvekstvilkår
- Ungdomskriminalitet
- Sosiale og geografiske forskjeller i økonomi, helse, utdanning, boforhold mm.
- Geografisk skjevfordeling av kommunale utleieboliger

Gruppearbeid 2

- Frå utfordringar til muligheter og handlingsrom
- I lys av dei fem utfordringsbildene – kva satsingsområder bør ha særlig prioritet i Bergen?
- Mål for gruppearbeidet:
  - Tverrpolitiske diskusjonar om Bergens utvikling
  - Tverrpolitisk påkobling på planarbeidet

Kva er eit satsingsområde?

- Eit felt eller tema som skal ha særlig prioritet i valgperioden.
- Satsingsområder vil ikkje erstatte det breie og løpande arbeidet kommunen gjer på ulike samfunnsområder, men viser kva som skal ha **særlig prioritet**.

Eksempel på satsingsområder:

- *Digitalisering og innovasjon*
- *Folkehelse og livskvalitet*
- *Sirkulær økonomi*
- *Mindre ungdomskriminalitet*

Gruppearbeid 2

- Tid: 20 minutt
- Velg referent – noter flittig!

Kva er eit satsingsområde?

- Eit felt eller tema som skal ha særlig prioritet i valgperioden.
- Satsingsområder vil ikkje erstatte det breie og løpande arbeidet kommunen gjer på ulike samfunnsområder, men viser kva som skal ha **særlig prioritet**.

Eksempel på satsingsområder:

- *Digitalisering og innovasjon*
- *Folkehelse og livskvalitet*
- *Sirkulær økonomi*
- *Mindre ungdomskriminalitet*

Utfordring: Et presset velferdssamfunn

Hvilke 3-5 satsingsområder bør ha særlig prioritet for å møte dette utfordringsbildet? Hvorfor er disse viktige?

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Utfordring: Et økende utenforskap

Hvilke 3-5 satsingsområder bør ha særlig prioritet for å møte dette utfordringsbildet? Hvorfor er disse viktige?

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Udfordring: En stagnerende by

Hvilke 3-5 satsingsområder bør ha særlig prioritet for å møte dette utfordringsbildet? Hvorfor er disse viktige?

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Utfordring: Trussel for samfunnssikkerhet og økt klima- og naturrisiko

Hvilke 3-5 satsingsområder bør ha særlig prioritet for å møte dette utfordringsbildet? Hvorfor er disse viktige?

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Utfordring: Glemte bydeler

Hvilke 3-5 satsingsområder bør ha særlig prioritet for å møte dette utfordringsbildet? Hvorfor er disse viktige?

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Satsingsområde:

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?

Hvorfor?